

KÉK NYÁRFÁS

HERCEG JÁNOS

Bébé hónapok óta járt a festőhöz, úgyhogy ezen már nem is csodálkozott a falu népe. Csak Icuka próbált nem is olyan halvány célzásokat tenni viszonyukra, ha óráközi szünetben egyedül maradtak a tanáriban.

— Nem azért mondom — kezdte, és kellő gondal lakkozta a körmeit —, de egy ilyen öreg férfi érdekesebb lehet, mint sok fiatal. Gyengédebb, tapintatosabb, figyelmesebb, megértőbb. Hát nem?

Mit feleljen ilyesmire egy nő anélkül, hogy elárulná magát?

— De igen! — mondta kurtán Bébé, és buzgón javította az ákombákom sorokkal teleírt füzeteket. Icuka azonban még nem készült el a körmeivel:

— Úgy irigyellek! — sóhajtotta őszintén. — Olyan megnyugtató lehet.

— Micsoda? — kapta fel a fejét Bébé, s ha fullánkja lett volna, azt is kiöltötte volna most.—Miről beszélsz, az istenért?

S még mielőtt rendreutasíthatta volna a dundi tanítónőt, aki mély dekoltázsban hagyott betekintést terjedelmes kebleire, belépett egy asszony. Ismeretlen volt, komor és tetőtől talpig gyászban. Bébet kereste.

— Én vagyok!

— Kérem, madame — mondta ideges kiejtéssel, de nagyon határozottan —, áldozzon nekem egy félórát. A saját érdekében!

Azt hitte, férje, Kosta felől fúj a szél, akit ő oly elszántan ott hagyott, s csupán a gyerek kedvéért váltott vele itt-ott egy levelet. Most jön ez a negyven év körüli fekete ruhás nő, fekete lakk kézitáskával és fekete lakktokba bújtatott esernyővel, hogy közvetíteni próbáljon közöttük.

— Lenne talán olyan kedves várni — fordult feléje Bébé kicsit túlságosan erőltetett mosollyal. — Órák lesz ugyanis.

— Nem. Azonnal beszélnünk kell! — mondta a nő komoran, s mintha el akarta volna venni szavainak fenyegető élet, vagy még fenyegetőbb lenni netalán, még hozzátette: — Odakinn várnak rám!

— Kérem — felelte halkán, és összehajta a füzeteket felállt. De érezte, hogy arcából kifutott a vér, s a lábában nincs erő. Icu-ka tapintatos akart lenni, eltűnt a balfenéken, de izgalmában felökte a körömlakkot, s az pirosan folyt végig az asztalon.

— Nem, nem, akkor inkább kimegyünk! Légy szíves, szólj Gyurinak, hogy halaszthatatlan dolgom van. Életbe vágóan fontos.

Utóbbi szavakra az idegen nő először bólintott, aztán keményen felvetette fejét, mint egy színpadi tragédia kellős közepén. Akkor vette észre Bébé, hogy kalapja szélén egy fényes fecskeszárny feketéllik.

— Mi van maguk között Z-vel? — tért azonnal a tárgyra, amint az utcára értek. — Mindent tudnom kell. A saját érdekében figyelmeztetem, legyen őszinte hozzám.

— Bocsánat, milyen jogon... Kicsoda ön?

Apró sikolyok voltak Bébé hangjában, míg odakinn egy nagy fekete gépkocsiban két férfi ült szemébe húzott kalappal, mint az emberrablók. És e félelmetes jelenést egy szikrányival se csökkentette a kocsiból kihallatszó furulyaszó, amelyet egyenletes mély bőfögéssel kísért a harmonika.

— Lea vagyok — mondta a nő egyszerűen, mintha ezzel mondottnak volna valamit. — Talán ne álljunk itt az iskola előtt. Sétáljunk egyet.

Szemben a malom szívógáz motorja pöfögött, s a molnár kinn állt lisztesen és kicsit félrecsúszott sapkában, amelyet mélyen megemelt, amikor Bébé átnézett a túlsó oldalra.

— Mi van maguk között? — ismételte meg a kérdést kicsit rekedten Lea, s még hozzátette: — Ne féljen tőlem. — S ettől még inkább félni kellett.

Máskor és másutt, nem ilyen kísérteties szituációban, ő is úgy reagált volna, mint minden más nő, elutasítón kikérve magának a bizalmaskodást. Most egyszerűen tehetetlen volt. Közben lázasan találgatta, ki lehet Lea. Z. felesége? A nővére? A lánya? Miért? Egy hetvenéves embernek lehet ilyen idős lánya?

— Nincsen senkije — mondta, — néha elmegyek hozzá.

— Naponta nála van. Késő estig.
— Igen — mondta védekezve Bébé —, a kisfiammal!
— S miért gondolja, hogy nincsen senkije?
— Mert nem érdekelt. S ő magától nem mondta, hogy volna valakije.

A gyászruhás nő, aki Leának mondta magát, kinyitotta az óriási lakktáskát, kivett belőle egy harsány illatokkal átítatott fehér se-lyem zsebkendőt, s az arcához emelte. Bébé nem mert odanézni, halkan sirdogált-e, vagy az orrát fújja? De szótlanúságuknak ez a néhány pillanata elég volt, hogy magában átfusson az együtt töltött estéken és délutánokon. A sietve összezapott vacsorák hangulatán, amikor ő még le sem rakta az asztalt, az öreg festő máris körülállította legújabb képeit, s amíg ő Zorival nézte őket, mert a gyerek is imádta Z.-t, az elővett egy hosszú szájharmonikát, és szomorúan elnyújtott bretagne-i dalokat játszott, majd vidám lengyel polkákat.

Z.-vel kapcsolatos élményei rétegekben rakódtak le benne. De valamennyit összekötötte az a kifejezhetetlen érzés, amelyet nem lett volna elég csupán ragaszkodásnak nevezni. Barátságának se. Szerelemnek? Bébé menkiült a szótól. Mert fájdalom is bujkált benne. Jobb volt nem gondolni rá. S főként attól a délutántól kezdve, amikor egyedül ment el a festőhöz, mert Zoriért eljött Kosta anyja a városból, és három napra magával vitte.

— Ó, csak nem beteg?! — kiáltott fel, amikor ott találta a festőt a heverőn, a preparált vásznak lenolajszagában, álláig felhúzva hosszú szőrű piros-fekete csíkos pokrócát, amelynek láttán, mintha behajoltak volna a szoba kis ablakán a távoli erdélyi hegyek, amelyekről a festő ugyancsak sokat tudott mesélni. — Mért nem üzent, hogy azonnal eljöhettem volna?

Leült a heverő szélére, megfogta Z. csontos, fehér kezét.

— Mindegy — lehelte bágyadtan a festő —, egyszer úgymint maga nélkül halok meg. Eljön, s én már nem élek.

Csikorogva felnevetett, s a szeme lázasan fénylett.

— Ugyan, miért mond ilyeneket, drága Z.? Végleg el akar szomorítani? Nézze meg az ember! — Itt már anyásan hízelgő, babusgató lett a hangja, kezével is körülfutott a pokróc feltüremlett szélein, nemcsak a tekintetével, aztán lehajolt, s még ebben az anyáskodó hangulatban megcsókolta.

— Köszönöm! Ez jólesett — súgta Z., és lehunyta szemét, mire Bébé újra, s most már hosszan csókolta meg, miközben mindez oly

természetes volt, hogy észre se vette Z. kezét a derekán, ahogy lassan végigcsúszik a testén, a lány hajlatokban pillanatokra elidőzve, úgyhogy mire kifulladtan magához tért, ott feküldt. Z. mellett a piros-fekete pokróc alatt.

— A szeretője legyenek? — szólalt meg a gerendás mennyezetre bámulva.

Z. nem felelt.

— Nem úgy képzeltem — folytatta Bébé, mint aki védekezik, és a festő keze után nyúlt, hogy csendesesen megszorítsa. — Talán így kellett lennie!

A titokzatos Lea ezalatt befejezte a halk szipogást és orrfúvást. Hangja újra kemény lett és követelőző:

— Még mindig nem kaptam választ!

— Mit, mondhatnék? Tisztelem Z.-t, a művészt. És szeretem az embert.

— Feleségül akarja venni magát?

— Ilyesmiről nem volt szó közöttünk.

Már lenn jártak a falu végén, s hogy a fekete gépkocsi megfordult és a méla furulyaszóval lassan kísérte őket messziről, azt Bébé ebben a pillanatban egész természetesnek találta. Azt is, ha visszaneézett volna, hogy most már nemcsak a molnár állt kinn a malom előtt, de a házak fehér kerítésein át is kíváncsi szemekkel bámultak utánuk. Pedig már érni kezdett a szilva, és a kék lombok súlyosan hajoltak ki az utcára, helyenként a kilátást is elfogta.

— Figyelmeztetni akarom — mondta nyomatékosan a fekete ruhás Lea —, amennyiben házassági ajánlattal állna elő a vén kéjenc...

— Kérem, ne sértegesse! — csattant fel Bébé. — Nem engedem.

Már nem félt. Ahogy a sorsával száll szembe adott pillanatban az ember, úgy fordult ő most elszántan szembe Leával. De az se hagyta magát, zavartalanul folytatta:

— Ha el akarná venni feleségül, azonnal szakítson vele. Minden más elhatározás végzetes lehet magára nézve. Erre gondoljon!

— José! — kiáltott aztán a kocsi felé, spanyolosan h-nak ejtve a j-t, mire hangosabb lett a zeneszó, az ajtót belülről kilökték, s Lea eltűnt a kocsiiban, a vidám emberrablók között.

Bébé sokáig állt földbe gyökerezve, s nézett a kocsi után. Óriási bárka volt, külföldi rendszámú. Hátsó ablaka sarkában egy ágas-kodó ló figurája fehérlett, s minden zökkenőnél meg-megrándult nyilván szivacsból vágott teste.

Megborzongott, mint aki egyszerre belázasodik valami hirtelen kapott fertőzés után. Már nem volt benne se félelem, se megdöbbenés. Inkább csak az a fajta zavar, amelyre az ember nem tud magyarázatot találni.

— Szent isten! Fél tíz! — kiáltott fel, miután az órájára nézett. És sietve megindult vissza az iskolába. Útközben futott át rajta az aggodalom, hogy mi lehet Z.-vel? Talán előtte is megállt a fekete kocsí. Talán őt is megfenyegették, s mit mondhatott szegény? Hiszen attól a délutántól kezdve még tartózkodóbb lett, úgyhogy sajnálni kellett, játékosan évdőni vele, amíg nem sikerült kicsit jobb kedvre hangolnia.

— Tanárnő! — jött át az úton a malmos. — Mit akart a Rózsi?

— Hogyhogy? Nem értem. Milyen Rózsi?

— Hát ez a fekete ruhás! Látta, hogy kivackolódott? Azt hinné az ember, finom úrinő, pedig többet volt lakat alatt, mint szabadon.

— Ismeri?

— Hogyne! Ismeri ezt mindenki! Át-átjárogat Baranyából, de megfordult ez már az egész világon. Lakatos Rózsi. Már az Interpol is kereste. Ezek megveszik az észéki vásáron a lovat, hazaviszik Szőlősrre, megjáratják, kikéfélik, azt mondják, be is festik, aztán drága pénzen eladják. Nem egy lovat, egy egész ménest! Á! Nagyban dolgoznak ezek! Az asszonyok meg hozzák a kábítószert kilószámra Perzsiából. Csak nem kért pénzt kölcsön magától?

— Nem. Pénzről nem volt szó.

— Mert mintha huzakodtak volna. Már gondoltam, átszaladok a miliciára. De mondom, jobb az ilyesmibe nem beavatkozni! Á! Vigyázni kell ezektől!

— Csak érdeklődött valaki után — mondta Bébé, s érezte, hogy pirul el, mintha csak legféltebb titkára derült volna éles fény.

— Tulajdonképpen nem is tudom, mit akart!

És ezek után tényleg nem tudta.

— Mit? Ha mást nem, alibit! Meg vannak ezek kenve minden hájjal! Fölfedeznek egy rablást, és a nyomok oda vezetnek, hogy bizonyos Lakatos Rózsi bandája követte el. És el is fognak egymás után három Lakatos Rózsit, nem egyet. Mire kiderül, hogy egyik sem az igazi, addig a tettes már messze jár. De megyek is, és most bocsásson meg, hogy kérdezősködtem.

Pocakos ember volt, sapkája alól kibújtt vörhenyes haja.

Bébé aztan nem ment el a festőhöz. Megvárta, amíg az megjele-

nik az ablaka alatt a vízpartról jövet, ahova nem festeni, de fürdeni és napozni járt. Megvárta, amíg felhallatszik a Rigoletto vídám áriája, pattogó füttyszóban: A gróf, a gróf a vízbe fúlt...

— Gyere fel! — rohant az ablakhoz Zori.

— Előbb szeretném megtudni, éltek-e? — szólt vissza jókedvűen Z., és levette széles karimájú fehér szalmakalapját, amikor Bébé is megjelent az ablakban, úgyszólván cigányosan lesült arca a kihajtott ingallér fölött csupa derű volt és játékos jókedv. — Hát végképp levette rólam a kezét?

— Nem, nem, kedves Z. — mondta komolyan —, csak kicsit rosszkedvű voltam. Egyedül kellett maradnom Zorival.

A festő egy csapásra megsemmisült. Fölénye eltűnt, mintha arca is sápadtabb lett volna hirtelen, s ingén átfújta a nyári szellő, hogy olyan lett, mint valami vitorlás, mielőtt elindul.

— De ma eljön? — kérdezte megszeppenve s éveket öregedve. Bébé nem értette, hogy tud egyik pillanatról a másikra ilyen gyorsan megváltozni. Gyakran látta ugyanis ilyennek. Kitétte például a frissen festett képet:

— Nem detszik? — kérdezte rekedten, ha Bébé nem sietett elég gyorsan a kicséréttel, s egészen meggyörnyedt. — Hiába, megöregedtem!

Úgy kellett vigasztalni, s anyáskodva hízelegni neki, amíg magához nem tért, sőt vissza is élt a helyzettel.

— Menjen nyugodtan haza, nem történt semmi! — szólt le Bébé az ablakból, s a festő aztán törhette a fejét, hogy minek kellett volna történnie.

Aznap este sajtos omlettet sütött vacsorára, s egy szót se szólt a furcsa látogatásról. Z. egy kék tónusban tartott nyárfasort állított a falhoz, amelyek között kénsárga vonalakkal sütött át a fény. Ez volt a meglepetés, nem Lea látogatása.

— Mi lesz velem, ha meghal? — kérdezte magában először csak kicsit eltűnődve Bébé, aztán mind gyakrabban, önkínzással és szorongással tele. — Egy ilyen öregember nem élhet soká.

— Megint rosszkedvű? — aggodalmaskodott körülötte Z. ilyenkor. s csupa bűntudat volt és engesztelő jóság, ahogy szinte lábujjhegyen járt, mintha léptei kopogásától is meg akarta volna kímélni.

Már ősz volt, eleredtek a hosszú és lassú esők, az utcákról eltűntek az emberek, Z. is otthon ülő lett, dörmögve pizmogott az ecseteivel, s csak nagy néha lepte meg Bébét egy-egy csendélettel.

Egy délután éppen a csuklyás esőköpenyét akarta felakasztani

Bébé a festő fogására, amikor a sarokban kuporogva megpillantott egy toprongyos, öreg cigányasszonyt. Azonnal megismerte.

— Hát maga mit keres itt? — állt döbbenetben.

Az asszony ráemelte nagy, barna bánatos szemét, de nem felelt.

— Na, most már aztán elmehetsz haza! — szólt rá a festő. — Késő lesz, mire hazaérsz! Cihelődj!

— A modellem volt — fordult aztán Bébé felé —, és időnként felkeres.

Bébé lehajtott fejjel, szótlanul állt. Aztán a köpenyéért nyúlt.

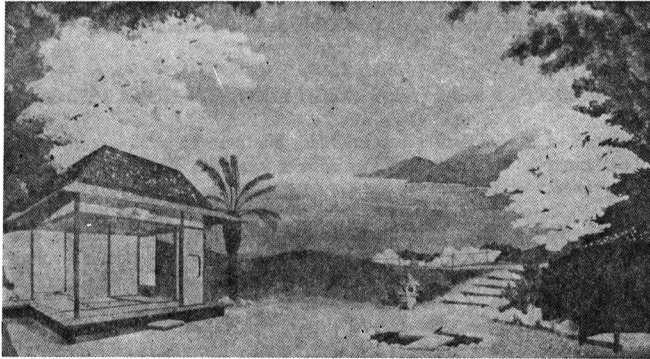
— Majd inkább én megyek! — mondta csendesen. — Isten ve-le, Z.!

— Várjon! Hova megy? — rohant utána könyörögve a festő, de őt már nem tudta volna visszatartani senki.

Másnap beteget jelentett, és bement a városba Zorival.

Többé vissza se jött. Ida néni rakatta fel a holmiját a teherkocsira, s csak csóválta a fejét, hogy honnan szerzett Bébé ennyi furcsa képet, amelyeken az ember nem tudja, mi micsoda.

És a festőt se látta senki többet a faluban. Egy idő múlva híre kelt, hogy meghalt. Ami igaz is lehetett, mert senki se nyitott ablakot a házán, csak egy idősebb asszony ácsorgott éjjel-nappal a kapujához támaszkodva sokáig, ahogy a kerubok órkódnak az elveszett lelkek fölött, úgyhogy a malmos kénytelen volt szólni a rendőröknek, vigyék már el ezt a bolondot.

Yutaka Shimaziaki (Japán): Puccini, Pillangókisasszony